

Hjälpmedel vid blås- och tarmdysfunktion på lika villkor

Över en miljon svenskar lever med blås- och tarmdysfunktion. Det finns hjälpmedel som gör att dessa personer kan få en fullt fungerande vardag.

BAKGRUND

Bakgrunden till denna skrivelse är att tillgången till hjälpmedel vid blås- och tarmdysfunktion, vilket omfattar urininkontinens, urinretention och avföringsinkontinens, idag skiljer sig åt beroende på var i landet man bor. Det är regionernas och kommunernas ansvar att förse invånarna med de hjälpmedel de behöver, vanligtvis via regionala upphandlingar där en eller flera regioner deltar.

Utifrån vår beskrivning av bakgrunden anser vi att upphandlingar behöver genomföras på ett sätt som möjliggör en jämlik tillgång till individuell hjälpmedelsförskrivning.

TRYGGHET

När man fått hjälpmedel för blåsa eller tarm är det viktigt att man känner sig trygg med sitt hjälpmedel. Det är inte ovanligt att en person använder ett hjälpmedel ett flertal gånger per dag, många under resten av sitt liv. Hjälpmedlet måste vara användarvänligt och säkert utifrån läckage, lukt och diskretion. Vidare är kontinuitet i tillgängligt sortiment en viktig faktor.

Skillnaderna mellan olika hjälpmedel kan vid första anblick te sig som små men för en användare med t.ex en funktionsnedsättning kan det få stora konsekvenser. Det kan vara avgörande för om man kan använda hjälpmedlet själv eller behöver assistans. Det är av stor vikt att tillhandahålla ett brett sortiment som möjliggör ett större urval för förskrivaren för att kunna göra utprovningar med större möjligheter till att individen blir trygg och nöjd med sitt hjälpmedel.

DELAKTIGHET

Patientlagen ger patienter lagstadgad möjlighet att medverka i sin vård och behandling, och det är viktigt vid utprovning och val av denna typ av hjälpmedel. Patienten ska vara delaktig med sina åsikter, sin erfarenhet och individuella behov. Via en kontinuerlig uppföljning håller patienten och förskrivaren dialog för att uppnå en så patientsäker hjälpmedelsanvändning som möjligt.

Produktutveckling av hjälpmedel sker kontinuerligt och det är viktigt att användaren får möjlighet att testa nya hjälpmedel för att avgöra om det finns en bättre lösning. För de personer som ännu inte har hittat ett hjälpmedel som passar är det viktigt att få information om och möjlighet att prova ut nya hjälpmedel.

UPPHANDLING OCH IMPLEMENTERING

Upphandling av hjälpmedel för blås- och tarmdysfunktion innebär en rad utmaningar. Vi menar dock att det finns tre grundläggande förutsättningar som bör uppfyllas för att möjliggöra att användare får jämlik tillgång till individuellt anpassad vård:

- Att upphandlande myndigheter inom regioner och kommuner tar ansvar för att tillsammans med sjukvårdsprofession och **användare**, beskriva och definiera behoven. Användarnas erfarenheter kan i stor utsträckning bidra till att säkerställa tillgång till produkter/lösningar som möjliggör ett självständigt liv med hög livskvalitet.

- Att ett **ändamålsenligt, brett sortiment** inom varje produktgrupp upphandlas för att fylla olika användares behov (man/kvinna/barn), individuella förutsättningar/funktionshinder och olika livssituationer (t.ex. i hemmet och utanför hemmet).
- Möjliggöra för enskild vårdgivare och användare att välja hjälpmedel inom det upphandlade sortimentet **utifrån användarens behov**.

AVSLUTNINGSVIS

Ett av skälen till att upphandla offentligt är att ta tillvara konkurrensen på marknaden och främja ett kostnadseffektivt användande av skattemedel. Vi är övertygade om att inkluderande av användare i form av patient- och anhörigorganisationer i upphandlingsprocessen kan bidra till en individanpassad vård som i förlängningen sänker den totala behandlingskosten för samhället.

Vi ser positivt på att regionala upphandlingar av hjälpmedel görs för att kunna anpassa tillgången utifrån de individuella behov som användare har. Vår bedömning är att fler regioner idag upphandlar ett förhållandevis brett sortiment. Det finns dock stora skillnader mellan regionerna i hur stor utsträckning man låter sjukvårdsprofessionens kunskap och användares behov styra behovsdefinieringen vid en upphandling.

Vi kommer fortsätta arbeta för att människor med blås- och tarmdysfunktion ska ha rätt till hjälpmedel på lika villkor.

Skrivelsen undertecknas i februari/mars 2022 av nedan nämnda organisationer, som även är en del av Forum för hjälpmedel vid blås- och tarmdysfunktion. Forumet är ett samarbete som samlar professions- och patientorganisationer samt branschorganisationen för medicinteknik. Tillsammans arbetar vi för att möjliggöra jämlik tillgång till individuellt anpassad vård för personer med blås- och tarmfunktionsrubbingar.

- Distriktssköterskeföreningen (DSF)
- Neuroförbundet
- Nikola - Nätverk inom blås- och tarmfunktionsstörning
- Personskadeförbundet RTP

- Riksföreningen för Sjuksköterskor inom Urologi (RSU)

- Sinoba - Föreningen för Kunskap om Urininkontinens och Blåspöblem

- Inkontinensgruppen inom Swedish Medtech

- Uroterapeutisk Förening (UTF)

